

SANNINGEN OM CRYSTAL METH

och metamfetaminer

Ice
Tina
Chrissy
Speed

Tweak
Meth
Glass

nejtilldroger.org

VARFÖR DETTA HÄFTE PRODUCERADES

Det talas mycket om droger i världen — på gatorna, i skolan, på internet och i TV. En del är sant, en del inte.

Mycket av vad man hör om droger kommer faktiskt från de som säljer dem. Omvända droglangare har medgett att de skulle ha sagt vad som helst bara för att få andra att köpa droger.

Låt dig inte luras. Man behöver fakta för att undvika att bli beroende av droger och hjälpa sina vänner att hålla sig borta från dem. Det är därför vi har producerat detta häfte — för dig.

Ditt gensvar är viktigt för oss, så vi ser fram emot att höra ifrån dig. Du kan besöka oss på nätet på **drugfreeworld.org** och skicka e-post till oss på **info@drugfreeworld.org**.

VAD ÄR CRYSTAL METH?

Crystal meth är kort för crystal metamfetamin (kristall-metamfetamin). Det är bara en form av drogen metamfetamin.

Metamfetamin är en vit kristallisk drog som människor tar genom snortning (suga in ett pulver genom näsan), rökning eller injicering med spruta. En del tar det oralt, men alla utvecklar ett starkt begär att fortsätta ta drogen eftersom den skapar en falsk känsla av lycka och välbefinnande — en kick (stark känsla) av tillit, hyperaktivitet och energi. Man upplever även att aptiten minskar. Dessa verkningar av drogen varar normalt 6–8 timmar, men kan hålla i sig upp till 24 timmar.

Den första upplevelsen kan innehålla ett visst välbehag, men redan från början sätter metamfetaminet i gång med att fördärva användarens liv.

VAD ÄR METAMFETAMIN?

Metamfetamin är en illegal drog av samma klass som kokain och andra kraftigt verkande gatudroger. Den har många smeknamn – *"meth"*, *"crank"*, *"chalk"* eller *"speed"* är de vanligaste i USA.

(Se sidan 7 för en längre lista på dess vanliga slangbeteckningar.)

Crystal meth, till exempel, tas av människor i alla åldrar, men är vanligast som en "klubb-drog" och tas när man festar på nattklubbar eller på rave-partytyn. Dess vanligaste smeknamn i USA är *"ice"* och *"glass"*.

Det är ett farligt och starkt kemiskt ämne, och liksom alla droger ett gift som först stimulerar, men som sedan systematiskt börjar

förstöra kroppen. Följaktligen är det förknippat med allvarliga hälsotillstånd, däribland minnesförlust, aggressivitet, psykotiskt beteende och potentiella skador på hjärta och hjärna.

Eftersom meth i hög grad är beroendeframkallande bränner det upp kroppens resurser och skapar ett förödande beroende som bara kan lindras genom att man tar mer av drogen.

Verkan av crystal meth är högst koncentrerad och många användare rapporterar att de blivit fast (beroende) från första gången de använde det. "Jag provade det en gång och BOOM! Jag var beroende", sade en methmissbrukare, som förlorade sin familj, sina vänner, sitt yrke som musiker och slutade som hemlös.

Följaktligen är det ett av de svåraste drogmissbruken att behandla och många dör i dess grepp.

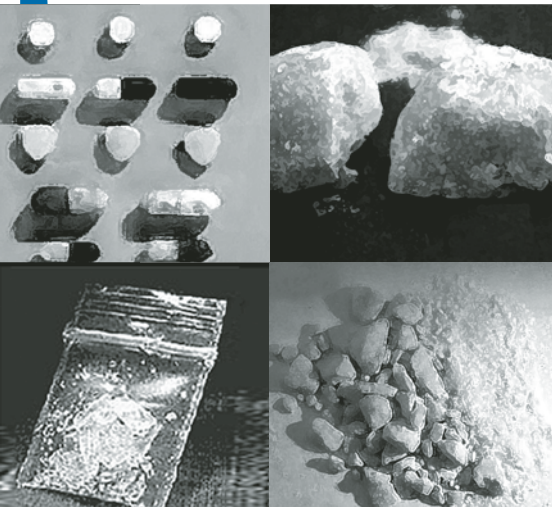

Methmissbrukare 2002

... och 2½ år senare

Jag började använda crystal meth när jag gick i high school. Innan min första termin på college var över, hade meth blivit ett så stort problem att jag måste sluta skolan. Jag såg ut som jag hade vattenkoppor, efter att jag stått framför spegeln i timmar och stirrat och rivit mig själv. Jag tillbringade all min tid på att antingen konsumera meth, eller försöka få tag på det." — Anne Marie

HUR SER METAMFETAMIN UT?

Metamfetamin förekommer vanligen i form av ett kristalliskt, luktfritt vitt pulver med bitter smak, som lätt löses i vatten eller alkohol.

Andra färger på pulvret har observerats, som till exempel brunt, grågult, orange och t.o.m. rosa. Det kan också pressas till tabletter.

Som nämnts ovan kan det sniffas, rökas eller injiceras. Crystal meth förekommer i klara stora kristaller som liknar is, och röks oftast.

SLANGBETECKNINGAR FÖR METAMFETAMIN

Metamfetamin (meth) och crystal metamfetamin har många namn:

METH

- Beannies
- Brown
- Chalk
- Crank
- Chicken feed
- Cinnamon
- Crink
- Crypto
- Fast
- Getgo
- Methlies Quik
- Mexican crack
- Pervitin (Tjeckien)
- Redneck cocaine
- Speed

- Tick tick
- Tweak
- Wash
- Yaba (Sydostasien)
- Yellow powder

CRYSTAL METH

- Batu
- Blade
- Cristy
- Crystal
- Crystal glass
- Glass
- Hot ice
- Ice
- Quartz
- Shabu
- Shards
- Stove top
- Tina
- Ventana

VAD ÄR METH GJORT AV?

Metamfetamin är ett syntetiskt, konstgjort kemiskt ämne, i motsats exempelvis till kokain, som kommer från en växt.

Meth tillverkas vanligen i illegala dolda laboratorier där man använder olika former av amfetamin eller derivat, blandat med andra kemikalier för att förstärka dess effekt. Vanliga tabletter, som till exempel förkylningsmedicin, används ofta som bas för drogtillverkningen. Meth-”kocken” extraherar ingredienser från dessa piller, och för att öka dess styrka kombinerar han sedan detta ämne med kemikalier som till exempel batterisyra, rengöringsmedel för avlopp, fotogen och kylarvätska.

Dessa farliga kemikalier kan explodera, och eftersom meth-”kockarna” själva är drogmissbrukare och desorienterade, råkar de ofta ut för allvarliga brännskador och blir vanställda eller omkommer när deras preparat exploderar. Sådana olyckor utsätter andra i närbelägna hem eller byggnader för faror.

De illegala laboratorierna skapar även en mängd giftavfall – tillverkningen av 1 kg metamfetamin ger 5 kg avfall. Människor som utsätts för detta avfallsmaterial kan bli förgiftade och sjuka.

Socialbidrag var inte nog för att betala våra meth-vanor och försörja vår son, så vi omvandlade vår hyreslägenhet till ett meth-lab. Vi förvarade de giftiga kemikalierna i kylskåpet utan att veta att gifterna skulle tränga in i den andra maten.

När jag gav min treåriga son lite ost att äta visste jag inte att jag gav honom förgiftad mat. Jag var så påtänd på meth att jag inte förrän 12 timmar senare märkte att han var dödssjuk. Men det tog mig ytterligare två timmar att fundera ut hur jag skulle få honom till sjukhuset som låg 8 km därifrån. **NÄR VI KOM TILL AKUTEN FÖRKLARADES HAN HA DÖTT** av en dos av ammoniumhydroxid – en av kemikalierna som används för att göra meth.” – Melanie

Ett crystal meth-lab.

EN VÄRLDSOMFATTANDE EPIDEMI AV MISSBRUK

United Nations Office on Drugs and Crime (Förenta Nationernas kontor mot narkotika och brottslighet) uppskattade den globala tillverkningen av amfetaminliknande stimulantia, vilket omfattar metamfetamin, till nästan 500 ton om året, och 24,7 miljoner missbrukare.

USAs regering rapporterade 2008 att uppskattningsvis 13 miljoner människor i åldrarna 12 år och uppåt hade använt metamfetamin – och 529 000 av dem var regelbundna användare.

År 2007 sade 4,5 % av USAs high school-elever och 4,1 % av eleverna i årskurs 10 att de hade använt metamfetamin åtminstone en gång i livet.

I USA har procentandelen som tagits in för drogbehandling pga. missbruk av metamfetamin och amfetamin tredubblats från 3 % 1996 till 9 % 2006.

Denna drog missbrukas också i stor skala i Tjeckien. Där kallas det Pervitin och tillverkas i många små hemliga laboratorier och i ett mindre antal större. Konsumtionen är huvudsakligen inhemsk, men Pervitin

exporteras även till andra delar av Europa och Kanada. Tjeckien, Sverige, Finland, Slovakien och Lettland rapporterade att 20–60 % av dem som söker behandling för drogmissbruk använder amfetaminer och metamfetamin.

Det svenska Rättsmedicinalverket rapporterade en ökning av metamfetamin bland svenskar i början av 2009. Fram till mars månad hade 80 kg meth beslagtogs av svenska tullen jämfört med 55 kg för hela 2008.

I Sydostasien är den vanligaste formen av metamfetamin ett litet piller som i Thailand kallas "Yaba" och på Filippinerna "Shabu".

De giftiga ingredienserna i meth leder till kraftig tandförsämring, som kallas "meth mouth" ("methmun"). Tänderna blir svarta, fläckiga och börjar ruttna, ofta till en punkt där de måste dras ut. Tänderna och tandköttet förstörs från insidan, och rötterna ruttar.

DE DÖDLIGA VERKNINGARNA AV METH

Hur det påverkar en människa på kort och lång sikt

När man tar meth och crystal meth upplever man en falsk känsla av välbefinnande och energi, och därför har man en benägenhet att driva kroppen snabbare och längre än den normalt klarar. Därför kan droganvändare uppleva en allvarlig "krasch", eller ett fysiskt och mentalt sammanbrott, när verkningarna av drogen upphör.

Eftersom fortsatt användning av drogen dämpar de naturliga hungerkänslorna, kan missbrukare uppleva extrem viktfrörlust. De negativa verkningarna kan också omfatta sömnstörningar, hyperaktivitet, illamående, en falsk föreställning om egen styrka, ökad aggressivitet och irritation.

1979

1989

1991

2001

1998

2004

Man kan känna igen en crystal meth-missbrukare på att hans ansikte vanställts genom ärr och för tidigt åldrande.

Andra oroande verkningar kan inkludera sömnlöshet, förvirring, hallucinationer, ångslan, paranoia*. I vissa fall framkallar missbruket konvulsioner som kan leda till döden.

Långsiktig skada

På lång sikt kan användningen av meth orsaka obotlig skada: Ökad hjärtverksamhet och ökat blodtryck, skador på blodkärl i hjärnan vilket leder till slaganfall eller oregelbundna hjärtslag och kardiovaskulär (involverar hjärta och blodkärl) kollaps eller död; skador på lever, njurar och lungor.

Användare kan drabbas av skador på hjärnan, vilket inbegriper försämrat minne och ökande oförmåga att förstå abstrakta tankar. De som återhämtar sig upplever vanligtvis minnesluckor och mycket kraftiga humörsvängningar.

* paranoia: misstänksamhet, misstroende eller rädsla för andra människor.

‡ Alzheimers sjukdom: en sjukdom som drabbar en del äldre personer och som åtföljs av minnesförlust.

METH SKADAR

VERKNINGAR PÅ KORT SIKT

- Aptitlöshet
- Ökad hjärtverksamhet, högre blodtryck och kroppstemperatur
- Vidgade pupiller
- Sömnstörningar
- Illamående
- Besynnerligt, oberäkneligt och ibland våldsamt beteende
- Hallucinationer och extrem lättretlighet
- Panik och psykos
- Överdoser kan leda till konvulsioner, anfall (epileptiska, stroke, hjärtattacker m. m.) och död

VERKNINGAR PÅ LÅNG SIKT

- Obotliga skador på blodkärl i hjärta och hjärna, högt

- blodtryck som leder till hjärtattack, stroke och död
- Skador på lever, njurar och lungor
- Vävnaderna i näsan förstörda om drogen snortas
- Andningsproblem vid rökning
- Infektionssjukdomar och varbölder vid injicering
- Undernäring, viktörlust
- Allvarlig tandröta
- Desorientering, apati, förvirrad utmattning
- Starkt psykologiskt beroende
- Psykos
- Depression
- Skador på hjärnan, liknande Alzheimers sjukdom‡, stroke och epilepsi

HUR METAMFETAMIN PÅVERKAR MÄNNISKORS LIV

När människor tar metamfetamin tar det över deras liv i olika hög grad. Missbruket kan indelas i tre kategorier.

LÅGINTENSITETSMISSBRUK:

Lågintensitetsmissbrukare sväljer eller snortar metamfetamin. De vill ha den extra stimulans som metamfetamin ger så att de kan hålla sig vakna tillräckligt länge för att avsluta en uppgift eller ett arbete, eller de vill ha den aptitnedsättande effekten för att gå ner i vikt. De är ett steg från "binge"-missbruk (okontrollerat bruk av ett ämne eller medel).

BINGE-MISSBRUK:

"Binge"-missbrukare (uttalas "binndj") röker eller injicerar metamfetamin. Detta ger dem en mer intensiv dos av drogen och de upplever en starkare "kick", vilket är psykologiskt

beroende-
framkallande.

De är nu
på gränsen till att bli
högintensitetsmissbrukare.

HÖGINTENSITETSMISSBRUK:

Högintensitetsmissbrukarna är de narkomaner som i USA ofta kallas "speed freaks". Hela deras tillvaro fokuseras på att förhindra kraschen, den plågsamma depressionen efter drogruset. Så för att uppnå den önskade "kicken" från drogen, måste de ta allt mer av den. Men precis som med andra droger är varje påföljande metamfetaminrus svagare än det föregående och driver in missbrukaren i en mörk och dödlig spiral av missbruk.

STADIERNA FÖR ”METH-UPPLEVELSEN”

1 Kicken — En kick är den inledande reaktion som missbrukaren känner när han röker eller injicerar metamfetamin. Under kicken ökar hans hjärtslag, och metabolism*, blodtryck och puls skjuter i höjden. I motsats till den kick man får från crack-kokain, som varar i cirka 2–5 minuter, kan metamfetaminkicken hålla i sig upp till 30 minuter.

2 Ruset — Kicken följs av ett ”rus”. Under detta rus känner sig missbrukaren ofta

aggressivt smartare, blir grälsjuk, avbryter ofta andra och avslutar deras meningar. Missbrukare kan bli intensivt fokuserade på någon alldaglig eller betydelselös syssla, som t ex att gång på gång putsa samma fönster, vilket kan pågå i timmar. Ruset kan vara i 4–16 timmar.

3 ”Binge” — (uttalas ”binndj”) Ett okontrollerat bruk av en drog eller alkohol. Det avser missbrukarens strävan

* metabolism: de processer i kroppen som omvandlar föda till energi.

att behålla ruset genom att röka eller injicera mer metamfetamin. Denna "binge" kan vara i 3–15 dagar. Under "bingen" blir missbrukaren hyperaktiv, både mentalt och fysiskt. Varje gång missbrukaren röker eller injicerar mer av drogen, upplever han en ny men mindre kick, tills det slutligen inte blir någon kick och heller inget rus.

4 "Tweaking" — En metamfetamin-missbrukare är farligast när han upplever den fas av missbruket som kallas "tweaking" — ett tillstånd som uppstår i slutet av en drog-"binge", när metamfetaminet inte längre ger någon kick eller rus. Missbrukaren är oförmögen att lindra de förfärliga känslorna av tomhet och begär och mister sin identitetskänsla. Intensiv klåda är vanligt och missbrukaren kan bli övertygad om att det kryper insekter under huden. Eftersom en missbrukare inte kan sova på flera dygn är han ofta i ett fullständigt psykotiskt tillstånd

och lever i sin egen värld, och ser och hör sådant som ingen annan kan uppfatta. Hans hallucinationer är så levande att de förefaller honom verkliga — han är avskärmd från verkligheten och kan bli fientlig och farlig för både sig själv och andra. Risken för självstympning är stor.

5 Kraschen — För "binge"-missbrukaren kommer kraschen när kroppen lägger av, ur stånd att palla för de drogeffekter som drivs igenom den, och resulterar i en längre sömnperiod. Till och med den mest elaka och våldsamma missbrukare blir nästan livlös under kraschen och hotar ingen. Kraschen kan vara 1–3 dagar.

6 Metamfetaminbaksmälla — Efter kraschen vaknar missbrukaren upp i ett ännu värre tillstånd: utsulten, uttorkad och ytterst utmattad fysiskt, mentalt och emotionellt. Detta stadium varar vanligtvis

2–14 dagar. Det leder till påtvingat missbruk, eftersom ”lösningen” på dessa känslor är att ta mer meth.

7 Abstinenssymptom – Ofta kan 30–90 dagar förflyta efter den senaste droganvändningen, innan missbrukaren inser att han är i abstinensfasen. Först blir han deprimerad, förlorar sin energi och förmågan att uppleva njutning. Då kopplar begäret efter mer metamfetamin på och missbrukaren blir ofta självmordsbenägen. Eftersom metamfetaminabstinens är ytterst plågsam och svår, återfaller de flesta missbrukare; därför vänder 93 % av dem som får traditionell behandling tillbaka till att missbruka metamfetamin.

METAMFETAMINETS HISTORIA

Metamfetamin är inte en ny drog, även om den blivit kraftigare under senare år, då nya framställningsmetoder har utvecklats.

Amfetamin producerades syntetiskt första gången 1887 i Tyskland, och metamfetamin, som är kraftfullare och samtidigt lättare att tillverka, utvecklades i Japan år 1919. Det kristalliska pulvret var lösligt i vatten vilket innebar att det var idealiskt för injicering.

Metamfetamin började användas under andra världskriget, när båda sidor använde det för att hålla sina trupper vakna. Höga doser gavs till japanska kamikazepiloter före

deras självmordsuppdrag, och efter kriget nådde intravenöst metamfetaminmissbruk epidemiska proportioner, när förråd som lagrats för militärt bruk blev tillgängliga för den japanska allmänheten.

Under 1950-talet receptbelades metamfetamin som ett bantningsmedel och för att motverka depression. Eftersom det var lätt att få tag på användes det som ett icke-medicinskt stimulerande medel av gymnasieelever, lastbilschaufförer och idrottare, och missbruket av drogen spreds.

Detta mönster ändrades dramatiskt under 1960-talet med den ökade tillgängligheten

av injicerbart metamfetamin, vilket ökade missbruket. 1970 kriminaliserade USA det för flertalet av användningsområdena. Därefter kontrollerade amerikanska motorcykelgäng större delen av produktionen och distributionen av drogen. De flesta användarna på den tiden levde på landsbygden och hade inte råd med det dyrare kokainet.

Under 1990-talet etablerade mexikanska droghandelsorganisationer stora laboratorier i Kalifornien. Dessa enorma labb kan framställa 25 kg av ämnet under ett enda veckoslut. Även mindre, privata labb har uppstått i kök och lägenheter, vilket gav drogen ett av dess amerikanska namn, "spis-topp". Därifrån spred den sig över hela USA och till Europa, bland annat till Tjeckien. Större delen av drogen i Asien produceras i dag i Thailand, Myanmar och Kina.

**Kamikazepiloter
fick metamfetamin
före sina självmords-
uppdrag.**

Sanningen om droger

Droger är i grunden gifter. Verkningarna beror på hur mycket man tar.

En liten mängd ger stimulans (ökar aktiviteten). En något större mängd verkar som ett lugnande medel (undertrycker aktiviteten). En ännu något större mängd verkar som ett gift och kan döda.

Detta gäller alla droger. Det är bara mängden man behöver för att uppnå effekten som skiljer sig.

Men många droger har en annan negativ aspekt: De påverkar sinnet direkt. De kan förvanska droganvändarens perceptioner av det som händer omkring honom. Ett resultat av detta är att personens

handlingar kan tyckas egendomliga, irrationella, opassande och till och med destruktiva.

Droger blockerar alla förnimmelser, både önskvärda och oönskade. Så även om de ger tillfällig hjälp genom att lindra smärta, slår de ut förmåga och vakenhet och grumlar ens tänkande.

Medicin är droger som är avsedda att påskynda eller sakta ner eller förändra någonting med hur din kropp fungerar, eller försöka få den att fungera bättre. Ibland är de nödvändiga. Men de är fortfarande droger: de verkar som stimulerande eller lugnande medel, och alltför mycket kan döda en. Så om man inte använder mediciner så som det är meningen att de ska användas, kan de vara lika farliga som illegala droger.

**Den verkliga lösningen är
att skaffa sig fakta och
att aldrig börja ta droger.**

VARFÖR TAR MÄNNISKOR DROGER?

Folk tar droger för att de vill förändra något i sitt liv.

Här är några skäl som unga människor gett till att de tar droger:

- För att passa in
- För att fly bort eller slappna av
- De är uttråkade
- Det får dem att verka vuxna
- För att göra uppror
- För att experimentera

De tror droger är en lösning. Men till slut är det drogerna som blir problemet.

Även om det kan vara svårt att ta tag i sina problem, är följderna av drogmissbruk alltid värre än det problem som man försöker lösa genom att ta dem. Den verkliga lösningen är att skaffa sig fakta och att aldrig börja ta droger.

REFERENSMATERIAL

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, Statistical Bulletin 2008

Interpol report on Methamphetamine,
27 September 2005

“Methamphetamine Facts & Figures,” Office of National Drug Control Policy, 2008

Narconon International information on methamphetamine, www.narconon.org

Newsweek, “The Meth Epidemic: Inside America’s New Drug Crisis,” 8 August 2005

“Methamphetamine increasingly common in Sweden,” *The Local*, 10 Mar 09

“County knocks meth use,” 9 July 2008, SignonSanDiego.com

Substance Abuse and Mental Health Services Administration news release, 15 February 2008

United Nations Office of Drugs and Crime report on Methamphetamine, 1998

Youth Risk Behavior Surveillance System 2007 study, Centers for Disease Control and Prevention

U.S. Drug Enforcement Administration report on Methamphetamine, October 2005

U.S. National Institute on Drug Abuse report on Methamphetamine, May 2005

United Nations Office on Drugs and Crime World Drug Report 2008

“National Methamphetamine Threat Assessment 2008,” National Drug Intelligence Center, U.S. Department of Justice

PHOTO CREDITS:

Page 2: Corbis; Page 3: istock.com/Lou Oats; Page 5: Faces of Meth; Page 6: DEA/bottom right: crystal meth; Page 12: Courtesy Attorney General’s Office, Taswell County, Illinois/right: meth user 1998-2004.

Miljoner häften som detta har delats ut till människor över hela världen på 22 språk. Efterhand som man finner nya droger på gatorna och mer information om deras verkningar blir kända, kommer dessa häften att uppdateras och nya skapas.

Häftena publiceras av Stiftelsen för en drogfri värld (Foundation for a Drug-Free World), en ideell, allmännyttig organisation med huvudkontor i Los Angeles i Kalifornien.

Stiftelsen tillhandahåller undervisningsmaterial, rådgivning och samordning för dess internationella drogförebyggande nätverk. Det verkar med föräldrar, utbildare, frivilligorganisationer och myndighetsorgan — alla som är intresserade av att hjälpa människor till ett liv utan drogmissbruk.

FAKTA MAN MÅSTE KÄNNA TILL

Detta häfte ingår i en serie publikationer som ger fakta om marijuana, hasch, alkohol, ecstasy, kokain, crack-kokain, crystal meth och metamfetamin, inhalationsmedel, heroin, LSD och missbruk av receptbelagda medel. Rustad med denna information kan läsaren fatta ett beslut att leva ett liv utan droger.

För mer information eller för att skaffa fler exemplar av detta eller andra häften i denna serie, kontakta:

Foundation for a Drug-Free World
1626 N. Wilcox Avenue, #1297
Los Angeles, CA 90028 USA
Phone: +1-818-952-5260
drugfreeworld.org
info@drugfreeworld.org

Säg Nej till droger, säg Ja till livet
Månskärsvägen 10A
141 75 Kungens Kurva
Tel: 0760-629-071
www.nejtilldroger.org
info@nejtilldroger.org